

کار و آموزش عالی تبدیل کرده است.

۲. خوانش انتقادی داده‌های آماری؛ ابهامات ثبتی و پنهان‌کاری اجباری بازار

یکی از دشواری‌های بنیادین در ارزیابی بازار کار دانش‌آموختگان تربیت‌دینی، فقر داده‌های تفکیکی و قابل‌انکسار در سطح ملی است. داده‌های منتشرشده از سوی مرکز آمار ایران و گزارش‌های رصد اشتغال وزارت علوم (که از سوی مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی پیگیری می‌شود)، عمدتاً بر دو پایه استوارند:

۱. آمارهای کلان‌نیروی کار که نشان می‌دهند فارغ‌التحصیلان آموزش عالی همواره سهمی در حدود ۴۰ تا ۴۳ درصد از کل جمعیت بیکار کشور را به خود اختصاص داده‌اند.
۲. گزارش‌های سپایش ثبتی مبتنی بر تعقیب‌کندملی فارغ‌التحصیلان با پایگاه‌های داده سازمان تأمین اجتماعی و صندوق‌های بازنشستگی که نرخ برخورداری از سابقه بیمه رسمی را در میان کل دانشگاه‌دیان در بازه ۴۲ تا ۴۸ درصد تخمین می‌زنند.

با وجود این ارقام، هیچ‌یک از مراجع آماری تاکنون نرخ بیکاری یا اشتغال اختصاصی و مستقلی را برای فارغ‌التحصیلان رشته تربیت‌دینی و علوم ورزشی اعلام نکرده‌اند. اما نکته محوری در این میان، ماهیت «کهنابی» داده‌های ثبتی در این حوزه است. برخلاف رشته‌هایی مانند مهندسی یا علوم پایه که شاغلان آن در کارخانه‌ها، شرکت‌ها و دفاتر رسمی ثبت می‌شوند، بدنه بزرگی از جامعه علوم ورزشی در باشگاه‌ها، مجموعه‌های استخر، سالن‌های خصوصی و زمین‌های تفریحی فعالیت می‌کنند؛ محله‌هایی که به دلیل فرار کارفرمایان از پرداخت حق بیمه و رواج تسویه‌حساب‌های درستی یا نقدی، هیچ اثری از آن‌ها در سامانه‌های بیمه‌ای ثبت نمی‌شود. از این رو، ارقام رسمی موجود نه نشان‌دهنده بیکاری مطلق این قشر است و نه گویای اشتغال باکیفیت و استاندارد آن‌ها.

۳. کانون‌های اشتغال؛ ارزیابی ظرفیت‌ها و چالش‌های چهارگانه

بررسی موشکافانه بازار کار نشان می‌دهد که فرصت‌های شغلی دانش‌آموختگان این رشته در چهار حوزه متمرکز است که هر یک ساختار و آسیب‌های ویژه‌ای دارند:

الف) آموزش و پرورش؛ پایدارترین سنگر با درهای نیمباز

وزارت آموزش و پرورش همواره بزرگ‌ترین و مطمئن‌ترین کارفرمای دولتی برای دانش‌آموختگان تربیت‌دینی به شمار می‌رود. آزمون‌های استخدامی (به‌ویژه ماده ۲۸ دانشگاه فرهنگیان) در سه ساله فرصتی را برای ورود به شغل دبیری تربیت‌دینی فراهم می‌کنند. این شغل به دلیل برخورداری از امنیت شغلی، حقوق مایه‌ای ثابت، بازنشستگی دولتی و امکان ارتقای شغلی، پرقضا‌ترین مسیر میان فارغ‌التحصیلان است.

با این حال، نسبت عرضه به تقاضا در این بخش کاملاً نامتوازن است و با وجود کمبود شدید معلم ورزش در مقاطع ابتدایی و متوسطه در بسیاری از استان‌ها، ردیف‌های استخدامی تخصصی‌افته از سوی سازمان آفری و استخدامی پاسخگو سبیل متقاضیان نیست و رقابت در آزمون‌های استخدامی این رشته به رقابت‌های فشرده چند دهه تفری برای هر صندلی شغلی بدل شده است.

ب) صنعت باشگاه‌داری؛ مرکز گردش مالی در غیاب چتر حمایتی

باشگاه‌های پرورش اندام، فیتنس، پیلوک و پیگوا و مجموعه‌های آب، بیشترین حجم جذب فارغ‌التحصیلان را به خود اختصاص داده‌اند. گسترش شهرنشینی، تغییر سبک زندگی و احسان نیاز به حفظ سلامت، بازار بزرگی برای مربیان خصوصی مربیان سالن ایجاد کرده است.

معمای اشتغال در مدار ورزش؛ آسیب‌شناسی بازار کار دانش‌آموختگان علوم ورزشی در ایران

چکیده تحلیلی بازارکار: رشته تربیت‌دینی و علوم ورزشی یکی از پویاترین و چندبُعدی‌ترین شاخه‌های دانشگاهی در جهان امروز به شمار می‌رود؛ رشته‌ای که به‌طور هم‌زمان با ارکان سلامت عمومی، بهره‌وری نیروی کار، صنایع تفریحی و اقتصاد قهرمانی گره خورده است. با این حال، در ایران، مسیر حرکت از دانشگاه به سمت بازار کار برای دانش‌آموختگان این حوزه، با دوگانگی‌های عمیق ساختاری، تداخل صلاحیت‌های حرفه‌ای و پدیده فراگیر «اشتغال غیررسمی» مواجه است. بررسی‌های تفصیلی نشان می‌دهد که گره اصلی در این بازار، نه صرفاً کمبود نیاز به خدمات ورزشی، بلکه ناتوانی سازوکارهای حقوقی، صنفی و آموزشی در تبدیل «تقاضای عمومی به مشاغل پایدار و استاندارد» است.

۱. شکاف میان تب مدرک‌گرایی و ظرفیت واقعی جذب

طی دو دهه گذشته، توسعه کمی مراکز آموزش عالی در دانشگاه‌های دولتی، آزاد اسلامی، پیام‌نور، غیرانتفاعی و علمی‌کاربردی، ورود به رشته علوم ورزشی را به‌شدت تسهیل کرده است. سلاله هزاران نفر با گرایش‌های مختلف نظیر مدیریت ورزشی، فیزیولوژی و تغذیه ورزشی، آسیب‌شناسی و حرکات اصلاحی، بیومکانیک و رفتار حرکتی فارغ‌التحصیل می‌شوند. این جمعیت پر تعداد با این باور وارد دانشگاه می‌شوند که با گذراندن فرهنگ تدریسی و افزایش قبولی جامعه به تناسب اندام، تقاضای نامحدودی برای مهارت‌های آنان در جامعه وجود دارد.

اما واقعیت میدانی تصویر متفاوتی را ترسیم می‌کند. بخش عمده‌ای از ظرفیت‌های اشتغال در این بخش یا در قالب برگزاری تفریقات، ساعتی و فاقد پوشش بیمه‌ای اداره می‌شود، یا در اشتغال نیروهای است که بدون گذراندن دوره‌های آکادمیک و صرفاً با دریافت گواهینامه‌های کوتاه‌مدت یا سوابق تجربی، وارد چرخه خدمات‌دهی شده‌اند. این نامعگونی، تحلیل وضعیت اشتغال دانش‌آموختگان را به یکی از پرتوی‌های مهم و نیازمند بازنگری در حوزه سیاست‌گذاری

با وجود کمبود شدید معلم ورزش در مقاطع ابتدایی و متوسطه در بسیاری از استان‌ها، ردیف‌های استخدامی تخصصی‌افته از سوی سازمان آفری و استخدامی پاسخگو سبیل متقاضیان نیست

